مصون بودن از تعرض به حریم خصوصی باید مانع سوء استفاده از عکس های شخصی شود

حق بر تصویر

عکس: GettyImages

شـــهروند حقوقی| حق بر تصویـــر، واژه‌ای نه چندان غریب اما دست‌نیافتی در دنیای تصویری این روزهای فضای مجازی است. بسیار دیده یا شنیده‌ایم ماجراهای تلخـــی را که بر اثر انتشـــار ناخواسته عکس‌های شـــخصی افراد در فضاهای مجازی رخ داده اســـت. این روزها تعریف و حدود و ثغور حریم خصوصی رنگ باخته است، هرچند این بی‌توجهی‌ها عملی غیرقانونی است اما بعد غیراخلاقی تعرض به حریم شخصی افراد نیز بسیار نگران کننده است.

حق افـــراد در مصون‌بـــودن از تعـــرض به حریم خصوصی‌شان همان بهره‌مندی از حریم خصوصی اســـت. مفهوم اصطلاحی حریـــم خصوصی همان تعریف حق خلوت اســـت که برخی نویسندگان از آن به‌عنوان حق امنیت فردی، مصونیت مســـکن و حیثیت و تعرض‌ناپذیری مکاتبات یاد کرده‌اند. حق خلوت عبارت اســـت از «حق داشتن یک چارچوب محافظت‌شـــده، امن و خالی از اغیار که در آن به دور از مداخله و فشـــار دیگران، شخص آن‌طور که میل دارد، زندگی کند.» یکی از مهم‌ترین مباحث مربوط به حق خلوت، شناخت معیار و مصداق‌های آن است. به دیگر سخن، براساس چه معیار و قاعده‌ای می‌توان مصداق‌های حق خلوت را شـــناخت؟ در پاسخ باید گفت معیاری قابل پذیرش است که ناظر بر منافع فرد و جامعه باشد.

قطع‌نامه کنگره بین‌المللی حقوقدانان مصادیق تعرض به حق خلـــوت را چنین بیان کرده اســـت: مداخله در زندگی داخلـــی و خانوادگی فرد، تعرض به تمامیت جسمانی و روانی و ایجاد محدودیت‌های اخلاقی و معنـــوی، تعرض به حیثیت، شـــرافت و شهرت فرد، تفســـیر مضر و نابجا از گفته‌ها و اعمال شخص، افشای امور ناراحت‌کننده مربوط به زندگی خصوصی فرد، استفاده از اسم، هویت و عکس دیگری برای مقاصد تجاری و تبلیغاتی، تحت‌نظر قراردادن یا توقیف شخص یا جاسوسی کردن درباره او، بازرسی مکاتبات دیگری، سوءاســـتفاده از مکاتبات کتبی یا شفاهی او، افشـــای اطلاعاتی که از کسی در نتیجه ارتباط حرفه‌ای گرفته یا داده شـــده اســـت؛ خلاف قاعده حفظ اسرار شغلی و حرفه‌ای است. بنابراین در این بین قرار گرفتـــن حق بر تصاویر جزو اصول مهم حقوقی مورد قبول جامعه قانون‌گذاری بوده است.

البته بهمن کشـــاورز، حقوقدان و رئیس اتحادیه سراسری کانون‌های وکلای دادگســـتری ایران در پاسخ به این ســـوال که آیا قانونی برای افرادی که به هر نحو از تصاویر شـــخصی آنها اســـتفاده می‌شود، وجود دارد؟ به «شـــهروند» گفت: به موجب قانون مجازات اسلامی، نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی و بصری فعالیت غیرمجاز می‌کنند می‌توان کسانی را که اقدام به تکثیر و استفاده از آثار سمعی و بصری به صورت غیرمجاز می‌کنند، مجازات کرد که البته مواردی که سوال شد صرفا ناظر به بخشی از این قانون اســـت، زیرا عمده مواد این قانون ناظر بر فعالیت کســـانی اســـت که آثار مستهجن یا مبتذل تکثیر و از این راه کسب و تجارت می‌کنند. اما در مورد کسانی که فیلم و عکس از محل‌هـــای اختصاصی بانوان که آنها فاقد پوشـــش مناســـب هستند مانند استخرها و امثال آن تکثیر می‌کننـــد، قانون‌گذار قایل بـــه دو تا ۵ســـال حبس، ۱۰ســـال محرومیت از حقوق اجتماعی و ۷۴ ضربه شلاق شده است، همچنین برای کسانی که مخفیانه فیلم و عکس مبتذل از مراســـم خانوادگی و اختصاصی دیگـــران تهیـــه و آن را تکثیر و توزیع کنند.

> **بهمن کشاورز:**
> **کسانی که به نوعی از تصاویر و صدای آنها سوءاستفاده می شود در صورتیکه آنچه انجام شده در یکی از مفاد این قانون منطبق باشد می توانند اعلام شکایت و احقاق حق کنند اما در مواردی که آنچه انجام شده به هر علت فاقد جنبه کیفری باشد ناچار باید از طریق مدنی (حقوقی) اقدام به تعقیب قضیه کنند**

رئیس اسکودا در ادامه با بیان این موضوع که اگر موارد اعلام شده در شکایت فاقد جنبه کیفری باشد، افراد باید از طریق مدنی به‌دنبال احقاق حق خود باشند، گفت: بنابراین کسانی که به نوعی از تصاویر و صدای آنها سوءاستفاده می‌شود، در صورتی که آنچه انجام شـــده در یکی از مفاد این قانون منطبق باشد می‌توانند اعلام شکایت و احقاق حق کنند اما در مواردی که آنچه انجام شـــده به هر علت فاقد جنبه کیفری باشـــد، ناچار باید از طریق مدنی (حقوقی) اقدام به تعقیـــب قضیه کنند و به استناد قانون مصونیت مدنی و به این اعتبار که از این حرکت ضربه حیثیتی یا مالی به آنها وارد شـــده، از کسانی که مرتکب این اقدام شده‌اند، مطالبه خسارت کنند. بدیهی اســـت در این حالـــت، هم اصل عمل که باعث خسارت شـــده و هم میزان و نوع خسارت باید تعیین و اثبات شـــود. این حقوقدان برجســـته در انتها با اشـــاره به این موضـــوع که این نحوه رفتار در سیستم اجتماعی، حقوقی و قضائی ما کم‌وبیش تازه است و پیگیری آن کار ساده‌ای نخواهد بود، خاطرنشان کرد: در مواردی که صوت و تصویر افراد به نوعی جنبه ایجاد اثر داشـــته باشد، یعنی قابل تشبیه به تالیف، تصنیف و نوشـــتن باشد، آنگاه ممکن است از قانون حمایت از حقوق مولفان و مصنفان در این مورد استفاده کرد. بدیهی است این مطلب با توجه به این که این نحوه رفتار در سیستم اجتماعی، حقوقی و قضائـــی ما کم‌وبیش تازگی دارد، مطلبی اســـت پیچیـــده و پیگیری آن کار ساده‌ای نیست و کســـانی که به این اقدام دست می‌یازند و درصدد احقاق حق هســـتند باید توجه داشته باشـــند که اولا راه ســـختی در پیش دارند و ثانیا اگر از نظر ادله اثباتی دچار ضعف هستند بهتر است اقدامی نکنند تا در پایان کار اگر نتیجه‌ای نداد، سرخورده و ناراحت نشوند.

مفهوم حق بر تصویر

باقر انصاری، عضو هیأت علمی دانشـــگاه شهید بهشتی در گفت‌وگویی که چندی پیش در رسانه‌ها از وی منتشر شد در مورد مفهوم حق بر تصویر گفت: به مجموعه حق‌هایی که از شخصیت افراد به‌عنوان یک کل یا برخی جنبه‌های مربوط به شخصیت حمایت می‌کند، حقوق شخصیت گفته می‌شود.

انصاری با اشاره به این موضوع که تهدیدها و لطمه‌های راجع به شخصیت ممکن است متوجه تمامیـــت فیزیکی یـــا معنوی افراد باشـــد، خاطرنشـــان کرد: لطمه‌هایی که از ناحیه رسانه‌ها متوجه شخصیت افراد می‌شود، عمدتا متوجه تمامیت معنوی آنهاســـت. برای مثال رسانه‌ها ممکن اســـت آبروی یک فرد را لکه‌دار، مسائل خصوصی افراد را افشا، از اسم و شهرت یک شخص سوءاســـتفاده یا فردی را به غلط به افکار عمومی معرفی و چهره نادرستی از وی در انظار دیگران ترسیم‌کنند.

> **باقر انصاری:**
> **لطمه‌هایی که از ناحیه رسانه‌ها متوجه شخصیت افراد می‌شود، عمدتا متوجه تمامیت معنوی آنهاست. برای مثال رسانه‌ها ممکن است آبروی یک فرد را لکه‌دار، مسائل خصوصی افراد را افشا، از اسم و شهرت یک شخص سوءاستفاده یا فردی را به غلط به افکار عمومی معرفی کنند و چهره نادرستی از وی در انظار دیگران ترسیم کنند**

این حقوقدان بـــا این توضیح که در رســـانه‌های امروز اعم از تلویزیون، مطبوعات و اینترنـــت، تصویر، وســـیله اجتناب‌ناپذیری برای تاثیر گذاری و انتقال موثق، احساسی و موجز یک پیام است، می‌افزاید: منظور از حق تصویر، حقی است که به موجب آن هر فردی بر تصویر خود که شامل چهره و هیات ظاهری او می‌شود حق کنترل دارد و تکثیر یا انتشار تصویر افراد یا استفاده از تصویر بدون رضایت وی ممنوع است.

ابعاد مختلف حق تصویر

این مدرس حقوق ارتباطات با اشاره به این که حق تصویر، هم بعد منفی دارد و هـــم بعد مثبت اظهار مـــی‌دارد: منظور از بعد منفی تصویر این اســـت که گرفتن عکس دیگری و تکثیر یا انتشار آن صرف‌نظر از این که به او ضرر وارد کند یـــا نه، ممنوع بوده و به رضایت دارنده حق تصویر منوط است.

انصاری در ادامه گفت: اما بعد مثبت حق بر تصویر، استفاده از تصویر یک فرد به قصد استفاده تجاری و تبلیغی را منع می‌کند. در واقع، بعـــد منفی حق تصویر از حق معنوی افـــراد بر تصویر خودشان حمایت می‌کند و بعد مثبت از حق مادی آنها. وی افزود: بســـیاری از کشـــورهای جهان قواعد خاصی در مورد حق تصویر دارند. در فرانسه، ایتالیا و اسپانیا، حق بر تصویر، حق شـــخصیتی مســـتقل محســـوب می‌شود. انصاری با اشـــاره به این که اصل مبنایی در این نظام‌ها آن است که گرفتن و منتشر ساختن تصویر یک فرد تنها با رضایت او مجاز است، اضافه می‌کند: در برخی دیگر از کشورها نظیر اسپانیا و سوییس برمبنای حق تصویر می‌توان علیه عکاسان و فیلمبردارانی که بدون رضایت یک فرد از وی تصویر تهیه کرده‌اند، قبل از اشاعه و انتشار آن تصویر، اقامه دعوا کرد.

در برخی کشورها، قلمروی حق تصویر محدود است

این مدرس دانشگاه با به عنوان نمونه به رویه نظام حقوقی کشور اتریش اشـــاره می‌کند و می‌گوید: در حقوق اتریش، اشاعه تصویر فقط در مواردی ممنوع اســـت که منافع افرادی که به آنها مربوط می‌شود، آسیب ببینند. بنابراین، انتشار تصویر فقط در صورتی خطا محسوب می‌شود که در عین حال، برای مثال منجر بـــه هتک‌حرمت یا نقض حریم خصوصی بشـــود. در این کشور، رســـانه‌ها مجاز هستند تصویر یک فرد را بدون رضایت وی برای مقاصد مختلف منتشر کننـــد. درواقع، نظـــام حقوقی اتریش برتری را به رسانه‌ها داده است، نه به حق بر تصویر. در ایتالیا برای این که انتشـــار یک تصویر قانونی باشد، رضایت فرد مربوطه لازم اســـت اما در نهایت، موضع حقوقی این کشور شبیه موضع اتریش اســـت، به جز در مواردی که توزیع تصویر بـــه آبرو، اعتبار یا جایگاه خوب یک فرد صدمه می‌زند، اخـــذ رضایت از وی لازم نیست.

حق بر تصویر در حقوق ایران

عضو هیات علمی دانشـــگاه شهید بهشتی گفت: در کشور ما قانون جرایم رایانه‌ای مصوب ۱۳۸۸/۳/۵ انتشار تصویر تغییریافته یا تحریف‌شده افراد (ماده ۱۶) و نیز افشای تصویر افراد برخلاف رضایت آنها را فقط در صورتی که عرفا موجب هتک حیثیت شود، مستوجب مجازات و موجد مسئولیت مدنی دانسته اســـت. دکتر انصاری ادامه می‌دهد: با این که قانون مذکور نخستین قانونی اســـت که در نظام حقوقی ایران از حق تصویر افراد به صراحت حمایت می‌کند، اما این حمایت صرفا از بعد مثبت حق تصویر است و متاســـفانه؛ نه در قانون مذکور و نه در سایر قوانین و رویه قضائی ایران، حمایتی از بعد منفی حق تصویر مشاهده نمی‌شود، یعنی گرفتن عکس یا فیلمبرداری از افراد منوط به رضایت آنها نشده است. حق بر تصویر در کشـــور ما خیلی جایگاهی ندارد و غالبا در قالب هتک حرمت و حریم خصوصی بررسی شده است، یعنی صرفا حق تصویر زمانی مطرح می‌شود که آبروی و حیثیت فرد زیر سوال برود و در سایر موارد مانند اخذ اجازه برای انتشار تصویر حقوقی برای افراد قایل نشده است.

استفاده از تصاویر افراد منع قانونی ندارد

با این وجود محمدرضا بندرچی، حقوقدان و وکیل پایه یک دادگستری معتقد است که منع قانونی برای استفاده از تصاویر دیگران وجود ندارد، مگر آن که در امر استفاده، عمل مجرمانه‌ای رخ دهد.

این وکیل پایه دادگســـتری درباره قوانین مربوط به حق بر تصویر به «شـــهروند» گفت: قدیمی‌ترین قانونی که درباره این موضوع وجود دارد، قانون حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان اســـت. البته تعدادی قوانین دیگر نیز به صورت متفرقه به تصویب رسیده که بیشتر در مورد کتاب، مجله، مقاله و مانند اینهاست و قانـــون خاصی در مـــورد عکس وجود نـــدارد. اگر شخصی عکسی از دیگری را در مجله یا کتابی چاپ کند؛ آن دیگری نمی‌تواند اعتراضی کند و منعی برای این کار وجود ندارد. مگر آن که این عکس خصوصی و در آلبوم خانوادگی باشد، در این‌صورت اگر از عکس سوءاستفاده کنند، جرم تلقی می‌شـــود ولی اگر به شکل قانونی از آن استفاده کنند، منع قانونی ندارد. تنها در مقالات، کتاب‌ها، نوشته‌ها و مانند اینهاست که اگر شخصی بدون بردن نام صاحب اثر از آنها استفاده کند، می‌تواند از طریق مراجع قضائی پیگیری کند.

این حقوقدان درباره استفاده عکس‌های دیگران در فضای مجازی چنین توضیح داد: اگر کسی عکسی را در شبکه‌های اجتماعی شخصی خود قرار دهد، الزام یا قانونی وجود ندارد که دیگران از آن استفاده نکنند. فرض بگیرید که عکســـی را در پروفایل شخصی‌ام بگذارم یا در فضای مجازی عکس‌هایـــی را با اجازه خودم قرار دهم، اگر کســـی از این عکس‌ها استفاده کند؛ به‌طوری باشـــد که عملش مجرمانه نباشـــد، صاحب عکس نمی‌تواند اعتراض یا شـــکایتی کند. این عکس‌ها می‌تواند در فضای مجازی، روزنامه‌ها، مجلات و سایت‌های خبری منتشر شود.

بندرچی در پاسخ به این سوال که در چه صورتی می‌توان از منتشر کننده عکس‌های شخصی شکایت کرد؟ گفت: تنها در مواردی شخص می‌تواند معترض شـــود که از فیلم یـــا عکس او، سوءاستفاده شود یا عکس وضع مناســـبی برای انتشـــار بیرونی نداشته باشد. همچنین اگر انتشار عکس باعث لطمه خـــوردن به آبروی فرد شـــود می‌توان از آن شخص شکایت کرد.

> **محمدرضا بندرچی:**
> **اگر شخصی عکسی از دیگری را در مجله یا کتابی چاپ کند؛ آن دیگری نمی تواند اعتراضی کند و منعی برای این کار وجود ندارد. مگر آنکه این عکس خصوصی و در آلبوم خانوادگی باشد، در این صورت اگر از عکس سوءاستفاده کنند، جرم تلقی می شود ولی اگر به شکل قانونی از آن استفاده کنند، منع قانونی ندارد**

این وکیل پایه یک دادگستری با بیان این کـــه با توجه به این که گاهـــی از عکس هنرمنـــدان و ورزشکاران نیز استفاده تجاری می‌شـــود، افزود: اگـــر از عکس اشخاص معروف استفاده تجاری صورت بگیرد نیز منع قانونی برای آن وجود ندارد. به‌طور مثال اگر شخصی، عکس یک فوتبالیست معروف را بر محصولی که تولید کرده اســـت؛ بگذارد باز هم قانونی برای منع این کار نداریم. البته اگر کســـی که از عکس استفاده کرده است، به وســـیله آن عکس عمل مجرمانه‌ای انجام دهد، می‌توان از طریق مراجع قضائی آن را پیگیری کرد.

بدانیم

شرط اجازه خروج از کشور برای زنان

زنان دارای گذرنامه‌های سیاسی نیازی به اجازه همسر ندارند

با جاری‌شـــدن صیغه ازدواج دختری که تا چند ساعت قبل از آن آزادانه می‌توانســـت از کشـــور خارج شود برای خروج از کشور نیاز به کسب اذن همسر خود خواهد داشت. چه درست و چه غلط این حق به زوج داده شده تا در رابطه با خروج از کشـــور زوجه تصمیم‌گیرنده باشـــد، حتی اگر زوجه یک زن تحصیلکرده و موفق در اجتماع باشد.

طبق قوانین جمهوری اســـلامی ایران و به تصریح ماده ۱۸قانون گذرنامه، خروج زنان متاهل از کشور اجازه شوهر را لازم دارد. بنـــد۳ مـــاده ۱۸ قانون گذرنامه که در ســـال ۱۳۵۱یعنی ۶ســـال پیش از انقلاب اسلامی تصویب شده است، بیان می‌دارد: «ماده ۱۸ - برای اشخاص زیر با رعایت شرایط مندرج در این ماده گذرنامه صادر می‌شود:

بند ۳ «زنان شوهردار ولو کمتر از ۱۸سال تمام با موافقت کتبی شوهر و در موارد اضطراری اجازه دادستان شهرستان محل درخواست گذرنامه که مکلف است نظر خود را اعم از قبول درخواست یا رد آن حداکثر ظرف سه روز اعلام دارد کافی است. زنانی که با شـــوهر خود مقیم خارج هستند و زنانی که شـــوهر خارجی اختیار کرده و بـــه تابعیت ایرانی باقی مانده‌اند از شرط این بند مستثنی می‌باشند».

سفر حج، اذن همسر نمی‌خواهد

از نظر فقهی مسافرت زن چند حالت دارد: درصورتی که مسافرت برای انجام عمل واجبی همچون حج واجب باشد، به گفته فقها نیازی به کسب اذن از شوهر نیست؛ زیرا زن در این سفر معذور است و انجام حج بر او واجب است. بنابراین حتی اگر شوهر اجازه چنین سفری را به زن ندهد، زن ملزم به اطاعت از شوهر نیست. در این مورد تمام فقهای اسلامی بر همین عقیده بـــوده و اختلاف نظری میـــان آنها وجود ندارد. اما در مورد ســـفرهای اصطلاحا مباح و مستحبی و همچنین در سفر واجب موســـع، فقهای اسلام اذن شوهر را لازم دانسته‌اند.

عـــده‌ای از حقوقدانـــان معتقدند که مبنـــای چنین قانونی مسأله «تمکین» زن از شوهر است و با سفر زن، مرد نمی‌تواند از همســـرش بهره‌مند شـــود، پس او یعنی مرد حق دارد که از خروج زن از کشـــور جلوگیری کند. عده‌ای دیگـــر هم بر این باورند که طبق ماده ۱۱۰۵ قانون مدنی ریاست خانواده برعهده مرد اســـت، بنابراین از نظر قانون‌گذار اجازه مرد برای خروج از کشور لازم اســـت. اما از آن‌جا که فقه شـــیعه همواره خود را با نیازهـــای روز جامعه وفق داده و از باب اجتهاد به مســـائل نگاه کرده اســـت، برخی از صاحب‌نظران و فقها معتقدند که با توجه به برخی از مهم‌ترین اصول و قواعد فقهی ازجمله «لا حرج» و «لا ضرر» در صورتی‌که سفر زوجه به خاطر مسأله‌ای واجب و ضروری باشد و مثلا بیماری او طوری باشد که علاجش نیازمند سفر و طبابت باشد، در این صورت نیز نیازی به اذن زوج نیست و نه‌تنها نفقه زن ساقط نمی‌شـــود، بلکه بر زوج واجب است که هزینه سفر و مداوای او را نیز بپردازد.

زنانی که با شوهر خود مقیم خارج هستند

در مواردی که زوجین در خارج از کشـــور اقامت داشته باشـــند، ضمن آن‌که جهت خروج از کشـــور نیاز به مجوز شـــوهر ندارد، شـــوهر حق ممنوع‌الخروج کردن زوجه را نیز ندارد. به موجب مـــواد ۱۰۰۵، ۱۱۰۳، ۱۱۰۲ و ۱۱۱۴ قانون مدنی زن و شوهر مکلف به حسن معاشرت و زندگی مشـــترک در منزلی که شـــوهر تعیین می‌کند، هستند و اقامتگاه زن شـــوهردار همان اقامتگاه شـــوهر اســـت. فلذا مخالفت با خروج زوجه از کشـــور یـــا ممنوع‌الخروج کردن ایشـــان در مواقعی که زوجین مقیم خارجه است، مغایر با مقررات قانونی فوق‌الاشعار و تکالیف زوجیت خواهد بود.

در همین راســـتا یکی از اســـتثنائات حق اذن شوهر به موجب ذیل بند ۳ ماده ۱۸ قانون گذرنامه نســـبت به زنانی است که با شوهر خود مقیم خارج از کشور هستند. براساس رویه اجرایی و نیز وحدت ملاک از نص ذیل بند مزبور، این استثنا شامل صرف اقامت زوج به تنهایی در خارج نیز است. به همین جهت یکی از شـــرایط ممنوع‌الخروج کردن زوجه توسط زوج، اقامت ایشان در داخل کشور است.

زنانی که شوهر خارجی اختیار کرده‌اند

بنا به صراحت ذیل بند ۳ مـــاده ۱۸ قانون گذرنامه، زنان ایرانی با کســـب دو شـــرط، ازدواج با مـــرد خارجی و حفظ تابعیت ایرانی خود از شـــمول بند ۳ مـــاده ۱۸ و همچنین ماده ۱۹ قانون مارالذکر خارج می‌شوند و نیاز به جواز خروج از شـــوهر ندارند. در صورتی که زوجین هر دو دارای تابعیت یک کشور واحد باشند با توجه به ماده ۷قانون مذکور اتباع خارجه مقیم در خاک ایران از حیث مسائل مربوط به احوال شخصیه و...، تابع قوانین دولت متبوع خود خواهند بود.

زنانی که دارای گذرنامه‌های سیاسی و خدمتی هستند

گذرنامه از حیث این‌که برای چه اشخاصی صادر می‌شود و از نظر این‌که مرجـــع ذیصلاح صدور کدام نهاد اســـت و نیز از نظر مدت و موضوع ســـفر دارای تنوع سه‌گانه عادی، سیاسی و خدمت اســـت. گذرنامه عادی که تحصیلی را نیز شامل می‌شود به وســـیله نیروی انتظامی و طبق مقررات قانون گذرنامه صادر می‌شـــود. مقررات مواد ۱۸ و ۱۹ نیز ناظر بر گذرنامه عادی است.

حق خروج از کشور در میثاق‌نامه‌های بین‌المللی

در مـــاده ۱۲ میثـــاق بین‌المللـــی حقـــوق مدنـــی و سیاســـی مصوب ۱۶دســـامبر ۱۹۶۶میـــلادی (مطابق با ۱۳۴۵/۹/۲۵شمســـی) مجمع عمومی سازمان ملل‌متحد که ایران هم در سال ۱۳۵۴ به آن پیوسته، آمده است:

۱- هر کس قانونا در ســـرزمین دولتی مقیم باشـــد حق عبورومرور آزادانه و انتخاب آزادانه مسکن خود را در آن‌جا خواهد داشت.

۲- هر کس آزاد است هر کشـــوری و ازجمله کشور خود را ترک کند.

۳- حقوق مذکور فوق تابع هیچ‌گونه محدودیتی نخواهد بود، مگر محدودیت‌هایی که به موجب قانون مقرر شـــده و برای حفظ امنیت ملی - نظم عمومی - ســـلامت یا اخلاق عمومی یا حقوق و آزادی‌های دیگران لازم بوده و با ســـایر حقوق شناخته‌شده در این میثاق سازگار باشد.»

طبق مـــاده ۹ قانون مدنی مقررات ایـــن میثاق همچون ســـایر قوانین موضوعه کشـــور برای کلیه مراجع ازجمله دادگاه‌ها لازم‌الاجراســـت. این تعهـــد بین‌المللی و قانونی می‌تواند مبنای تغییر قانون قرار گیرد.